Taxa poştală plătită în numerar
cont. aprobării Nr. 36474/1941

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAŢIUNEA „ASTRA" BRAŞOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea unui comitet de redacţie.
Atelierele tipografiei „Astra" Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838
GH. BARIŢIU ŞI SFINŢIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI DE ATÂTIA URMAŞI, ÎN FRUNTE CU MUREŞENII

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
BRAŞOV.
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513
Abonamentul anual lei: Autorităţi şi Societăţi lei
Anunţuri şi reclame după tarif.

Nr. 20 Inreg. Trib. Braşov S. II No. G. II. 71/942 Sâmbătă 11 Martie 1944 Anul 107

Aniversare

de **V. Branisce**

In ziua de 12 Martie „Gazeta Transilvaniei" împlineşte 106 ani de strădanie curată, închinată permanentelor interese ale neamului.

La răscrucea epocalelor transformări de astăzi, când fiecare clipă poate să deschidă nebănuite perspective, gândul nostru întreg — sbuciumat de un proces istoric în plin mers — se întoarce cu smerenie spre ctitorii gazetăriei transilvane şi le aduce lamura recunoştinţei unui neam obidit. Destinul a voit ca ultimele aniversări ale Gazetei să ne găsească în împrejurări grele şi tragice pentru neam, asemănătoare celor din epoca în care s'a zămislit presa transilvană.

Când gândul nostru cernit se îndoaie subt povara unor pati[illegible] când scrisul nostru se sleieşte, neputând să traducă în fapt clocotul unor simţăminte năvalnice, ne întoarcem, ca drumeţul însetat, spre apa limpede a slovei înaintaşilor. Din opera lor uriaşă şi sbuciumată desprindem tâlcul trecutului. Din pilda lor ne apare cel mai luminos îndreptar de viitor.

Mulţumită lor ne înţelegem misiunea de astăzi: urmărirea fără şovăială a dreptelor noastre revendicări.

Vedem ce primejdios este compromisul şi calea jumătăţilor de măsură. Înţelegem că gazetarul nu trebue să urmeze indicaţiile care i-ar veni dinafară, nici sugestiile unor conjuncturi momentane, ci singurul lui ţel trebue să-l constitue scrutarea nepărtinitoare a evenimentelor, în lumina intereselor permanente ale neamului.

Gazetarul să nu arunce vorbe şi lozinci la întâmplare, numai subt impulsul unor stări sufleteşti, sau unor interese momentane, ci să-şi închege în primul rând gândirea într'un sistem logic de cugetare politică şi să-şi respecte credinţele cu orice risc, cu orice jertfă.

Gazetarul să nu se lase târît de opinia publică şovăielnică, lipsită adeseori de simţ critic şi de înţelegerea cauzelor adânci care stau la baza fenomenelor. Să nu cedeze oportunismului, nici aparenţelor, ci judecând evenimentele prin prisma unei gândiri închegate *să creeze şi să îndrumeze el opinia publică.*

Aceste îndemnuri le-am desprins din scrisul marilor înaintaşi, ca un îndreptar venit de dincolo de moarte, într'o zi cu fulguiri de Martie, subt povara unor răspunderi viitoare.

———

Bande de patrioţi

de **I. Bozdog**

O împerechere de cuvinte cu sens contrar ce se exclud complet, în mod normal, şi care trăieşte totuşi ca realitate în carne şi oase în aceste timpuri, în nemijlocita noastră apropiere.

Noţiunea de *bande de partizani*, aşa cum se iveşte şi se organizează pretutindeni în ţările care-şi pierd echilibrul sufletesc, sau care urmăresc ca prin răsturnarea ordinei sociale obişnuite să adopte o nouă structură, începe să fie la modă.

Nemulţumirile interne ale unei ţări provenite din inechităţile împărţirii bunurilor, a raporturilor dintre clasele sociale, al tratamentului maşter al maselor, pregătesc terenul pentru izbucniri violente sau pentru reacţiuni sângeroase. Terenul formării lor este în aceste ţări, iar exemplele mai apropiate sau îndepărtate confirmă în mod evident afirmaţia noastră.

Denumirea aceasta însă a lunecat şi se dă astăzi de către puterile beligerante oricărei specii de reacţiuni ce s'ar produce în spatele armatelor de operaţiune, ceea ce nu este potrivit, căci lumea se zăpăceşte şi nu mai poate înţelege şi deosebi îndatoririle adevăraţilor patrioţi, de abuzurile bandelor de partizani. Bandele de partizani sunt instrumente create şi folosite de duşman pentru interesele sale în sânul unei naţiuni străine, pe care urmăreşte să şi-o apropie şi supună prin mijloace de teroare, sau reacţiunea firească a mizeriei lăuntrice.

Pentru a se forma astfel de *bande*, care într'adevăr exprimă şi ca nume şi ca metodă de lucru şi luptă noţiunea, trebue să existe şi *bande de patrioţi*, care cumpănesc în orice moment interesele ţării în funcţie de interesele lor individuale sau de clică. Bande de *patrioţi* însemnează perpetuarea sistemului vechilor satrapi care devastau şi jefuiau prin *bandele de piraţi* în antichitate, ale domnilor feudali care acaparau şi stăpâneau prin *oştirea mercenară* în evul mediu, iar astăzi prin *bandele de partizani.*

Să ne reamintim clipele desnodământului trecutului războiu şi vom găsi operând aceste bande subt conducerea contelui Károlyi în Ungaria, care scăpând frâna, puterea publică a trecut în mânile lui Béla Kuhn. Intenţia *contelui roşu* era menţinerea situaţiei privilegiaţilor faţă de interesele colectivităţii. Acelaşi lucru s'a încercat în primii ani după războiul trecut şi pe pământul Basarabiei, prin agenţi străini, dar aici, negăsind climatul potrivit, mişcarea a dispărut repede şi ţara şi-a regăsit echilibrul.

Motivul adevărat al încetării sguduirilor provocate de agenţii străini a stat în cumineţenia şi promp-

Continuare în pagina 4-a

Un răspuns

BUCUREŞTI, 9. (Rador) — **După ce presa ungară a simulat câteva zile voinţa de respectare a României şi a regiunii căreia aparţine, recomandând înţelegerea, în ziua de 3 Martie Academia Teologică greco-unită dela Cluj a fost atacată de către studenţii unguri în numele... „culturii milenare", al „credinţei romanice" şi a tradiţiilor coroanei Sf. Ştefan.**

Profesori şi studenţi români au fost bătuţi şi răniţi, iar întreg seminarul a fost devastat.

Un student a scuipat în faţă pe Prea Sfinţitul Episcop Hossu, în numele aceluiaşi „respect al bisericii şi al credinţei creştine", de care propaganda ungară vorbeşte dela Sf. Ştefan şi până azi.

Aceiaşi manifestanţi au spart geamurile locuinţei d-lui Emil Haţieganu dela Cluj.

De asemenea, d-l Iacob Moldovan, directorul Băncii Româneşti din localitate, a fost atacat şi grav bătut. Numeroşi teologi au fost maltrataţi. In centrul Clujului s'au desfăşurat două manifestaţii împotriva Românilor.

In acelaşi timp, ziarul „Ellenzék" din Cluj, pretextând un incident petrecut la Braşov, faţă de care guvernul şi autorităţile române avuseseră cea mai absolută imparţialitate, redeschide atacurile împotriva noastră, încercând să dea acestor incidente şi ofense grave valoarea unei replici.

La toate acestea avem de spus deocamdată numai atât: **Guvernul Român îşi face datoria şi răspunsul va fi dat la timp, nu numai acestor acte, ci tuturor acelora suferite de Românii din Transilvania dela 1940 şi până azi.**

———

Foiletonul „GAZETEI TRANSILVANIEI"

Teatrul lui Costache Negruzzi*)

de **N. Georgescu-Tistu**

I

Este o constatare îmbucurătoare, pe care o fac dela început: această reprezentaţie dată în cadrul „Archivelor Teatrului Naţional" n'a speriat, ci, dimpotrivă, a atras lume multă şi, cu toată perspectiva aridă a răscolirii şi cercetării unor „arhive", asupra cărora nu ne mai putem închipui aplecate decât nişte capete pleşuve, cu ochelari iscoditori de slove vechi, a venit în număr mare şi tineretul.

Dar nici nu vă puteţi închipui cât de actual e uneori trecutul şi cum prin fire nevăzute, aproape misterioase, se leagă de prezent, dându-i adâncime şi făcându-l mai înţeles şi mai înţelegător.

De exemplu, când mi s'a propus să ţin conferinţa de faţă, iată-mă cercetând, (o curiozitate obişnuită în preocupările mele de bibliograf), data când s'a mai jucat piesa *Doi ţărani şi cinci cârlani* şi în ce ediţii s'a tipărit. Şi am citit cu o emoţie, pe care, mărturisesc, n'o pot ascunde nici acum, că acest v odevil s'a prezentat întâia oară la Iaşi, într'o duminică din iarna lui 1849, în folosul emigraţilor din Transilvania. Am rămas nemişcat. Mi-am frecat ochii, ca să citesc mai bine. Dar nu mă înşelasem. Era scris: reprezentaţie în folosul emigraţilor din Transilvania. Intr'o clipă, timpul de aproape un veac s'a şters şi cu ochii aburiţi am crezut că văd un afiş de acum: căci astăzi e ca şi atunci!

Anul revoluţionar 1848, cu atâtea urmări în istoria neamului nostru, revărsase din partea cea mai sbuciumată a românismului, din Transilvania, oameni necăjiţi în Moldova, ce a fost totdeauna gata să-şi adăpostească fraţii şi să-i sprijine.

Teatrul, pe lângă misiunea lui culturală, îşi îndeplinea şi în acea vreme, ca şi azi, datoria lui naţională.

In această datorie intră şi împrospătarea amintirii înaintaşilor glorioşi; printre aceştia e fără îndoială, şi autorul piesei, pentru care aţi venit aici D-voastră. Cuvintele mele introductive

———

*) Conferinţă rostită la Teatrul Naţional din Bucureşti, duminecă 8 Februarie 1942.

INSTANTANEE

Văduva nemângâiată

Peste istorioara de mai jos s'a așternut praful câtorva decenii. O găsesc însă destul de actuală, mai ales acum, când atâtea văduve tinere înmânzesc pământul înfășurat în zăbranicul îndoliat, dar cu buzele și fețele vopsite, sprâncenele trase cu creion etc. Doliul îl poartă omul în inimă, s'ar zice. O, inima! Câte s'ar putea vorbi acum de ea, de lipsa ei de pletate, de ușurința cu care uită, cu care schimbă idealurile, sentimentele... Voiu vorbi însă acum numai de o frumoasa văduvă irlandeză, o femeie tânără din orașul Cork, care nu putea în niciun chip să se consoleze după moartea soțului ei. S'a retras de lume într'o casă sobră din mijlocul unui parc și nu primea decât foarte rar vizita cuiva. Toată ziua sta cu batista la ochi, pieptul ei era sbuciumat de suspine, încât trezi compătimirea unui înalt demnitar englez ce se afla în treacăt prin Irlanda. Domnul Samuel Fischer, așa se numea prietenul cel nou al văduvei, admira caracterul, statornicia acestei femei și chiar melancolia ei îl atrăgea, de aceea începu să vie mai des în casa ei, căutând cu tot felul de vorbe și atenții să-i stoarcă câteun zâmbet și să-i însenineze ochii frumoși.

Intr'o dimineață prietenul ei o găsi mai mâhnită decât totdeauna. O turburare ce-l puse pe gânduri pe englez, căci se temea să nu ducă la nebunie atâta desnădejde și neliniște. Cu greu i-a putut scoate câteun cuvânt din gură, la urmă apoi femeia izbucni în lacrimi și-i mărturisi că i-a apărut noaptea fantoma soțului ei și i-a poruncit să coboare în cavoul unde odihneau oasemintele lui și să ridice capacul de pe sicriu.

Prietenul cercă s'o liniștească, asigurând-o că aceasta nu e decât născocirea creierului ei obosit, că nu poate fi vorba de nicio fantomă și așa mai departe, dar văduva nu se lăsa convinsă, susținea sus și tare că ea și-a văzut soțul, cum îl vede acum pe el, și trebue neapărat să-i împlinească dorința, căci altcum se petrece o nenorocire.

Cu mare greutate prietenul ei devotat obținu o amânare de câteva zile, sperând că între timp o va convinge să abzică de plan. In celelalte două nopți ce urmară spiritul apăru din nou, își repetă porunca mânios spunându-i că nu mai îngădue nicio amânare.

Cu lacrimi în ochi văduva se rugă deci s'o însoțească, oferindu-i sprijinul lui de a-și împlini macabra misiune. Coborîră împreună în criptă. Englezul deschise sicriul în care își dormea liniștit somnul de veci fostul ei soț. Văduva îl privi lung, duios, impresionată vădit, apoi se aplecă și depuse un gingaș sărut pe fruntea galbenă și rece ca ghiața a celui ce-i fusese soț. Odată acest act săvârșit, văduva se 'ntoarse, capacul căzu greu asupra sicriului. Tăcuți, cei doi prieteni părăsiră cavoul. Ajunsă în camera ei, mulțumi prietenului pentru serviciul făcut, apoi îl rugă s'o părăsească, dorind ca să-și închine tot restul acelei zile amintirilor care o copleșiră.

In dimineața următoare se prezentă domnul Samuel Fischer și spuse camaristei c'ar dori să vorbească cu doamna.

„Așa de vreme?" — întrebă fata zâmbind.

„Vreau să-i mai spun câteva cuvinte de mângâiere înainte de-a pleca în Anglia".

„Scuzați-mă domnule" — răspunse fata, dar n'o pot trezi așa de timpuriu pe doamna mea, căci și-a serbat aseară cununia".

Răposatul a cerut doamnei, când era pe patul de moarte, să-i promită că nu va fi a nimănui înainte de a se revedea. Acum înțelegeți poate mai bine pentru ce ați făcut ieri plimbarea în criptă".

Ecat. Pitiș

„Dansul morților" la Români

Cele trei traduceri românești

de **Ion Gherghel**

II.

Grea piatră de încercare s'a dovedit după cum se poate dumiri cititorul și din articolul precedent — pentru tălmăcitorii noștri. Nu trebue să fie deci pentru nimeni un lucru de mirare că, în timp ce din alte balade goetheene au apărut, în decurs de un veac, câte zece — douăsprezece, ba din unele chiar câte 15—18 traduceri românești, balada de care ne ocupăm aici a dăruit, până în prezent, abia trei probe literaturii noastre de tălmăciri.

Intâia e a lui D. G. Iamandi și a apărut în „Arhiva Societății Științifice și Literare" din Iași, la 1900. Veacul trecut ne-a dat multe alte traduceri din acest ciclu. De „Dansul morților" însă nu s'a încumetat să se lege niciun versificator român.

Nici nu e lucru ușor să redai neted și fără să produci impresia de forțat cuprinsul captivant al cestei balade, văzându-te nevoit să-ți încadrezi ideile în împletituri neobișnuite de rime: întâiul vers rimând cu al treilea, al doilea cu al patrulea, (până aici treaba ar merge destul de neted) al cincilea cu al șaselea, iar versul al șaptelea rămânând stingher, văduvit de rimă.

Dovadă că întâiul nostru tălmăcitor, amintit mai sus a evitat succesiunea rimelor din original: *a b a b c c d* transformând-o în *a a b b c c d*.— Dar nu numai atât. D. G. Iamandi a modificat și schema ritmului, ce a devenit la dânsul ceva mai amplu, fapt prin care a trebuit să producă în mod fatal o impresie de încetineală în locul mișcării repezi ce a cuprins ca'ntr'un vârtej spiritele dansatoare din cimitir.

Mult mai bine a nimerit și de data aceasta, nota justă a interpretării, bucovineanul Iorgu G. Toma, a cărui tălmăcire apăru, cu opt ani mai târziu, în *Junimea Literară* (1908). Acest iscusit interpret izbutește să creeze bine atmosfera din original și să încadreze mulțumitor cuprinsul efectiv-ideologic în tiparul ritmic și împletitura rimelor. O singură greșeală de interpretare dacă s'ar elimina din textul acestei traduceri, ne-ar face cinste s'o vedem figurând într'o antologie.

A treia tălmăcire românească a baladei „Der Totentanz" ne-o aduce anul 1943 în *Revista Limbii și Culturii Germane*. Autorul ei e Dr. Nicolae S. Ionescu din Constanța. Din punctul de vedere ritmic corespunde, în redarea ideilor din model se vede însă nevoit să recurgă la alte imagini, împingând astfel prea departe libertatea interpretării. Mai bine ne vom putea lămuri cu privire la felul de elaborare a acestor trei traducători români, dacă le vom colaționa câteva versuri cu textul din original. Dăm, spre exemplificare, chiar începutul baladei:

Der Türmer, der schaut zu mitten der Nacht
Hinab auf die Gräber in Lage;
Der Mond, der hat alles ins Helle gebracht:
Der Kirchhof, er liegt wie am Tage.
Da regt sich ein Grab und ein anderes dann:
Sie kommen hervor, ein Weib und ein Mann,
In weissen und schleppenden Hemden

1. D. G. Iamandi (1900)

Din turn păzitorul la miezul de noapte
Privește, mormintele 'n straturi formate;
A lunei lumină frumos luminează,
Ca ziua puntea'n cimitir să se vază.
Se mișcă întâi un mormânt și-apoi altul:
Și iese femeia și iese bărbatul,
In lungi târâite cămeșe.

2. Iorgu G. Toma (1908

Străjerul la miezul de noaptea privea
In jos, de pe turn, către șirul
Mormintelor care la lună lucia,
Ca ziua albea cimitirul.
Deodată se mișcă mormintele rar:
Femei și bărbați, câte unul apar
In albă și lungă cămașă,

3. Dr. Nicolae G. Ionescu (1943)

Groparul veghează în noapte privind
La pietrele de pe morminte;
Lumina de lună — ca varul albind
Se-așterne pe crucile sfinte.
Și iată că vede ciudate vedenii:
Cum morții se scoală și ies sumedenii
Din groapă — în albe lințoliuri.

In strofa a șasea, traducătorul din Constanța se pierde cu totul, căci în loc să-l lase să se aburce scheletul pe ornamentica gotică a zidurilor, goana după rime îl duce atât de departe, încât aiurează de-a-binelea:

Incearcă să intre — lințoliul să-și ia
Prin porțile în fier făurite (?)
Se urcă pe toarte, înșfacă uluci,
Se atârnă de gratii, se prinde de cruci...

Ca și în alte traduceri, Dr. N. Ionescu se prezintă și aici inegal: alături de versuri bine potrivite, întâlnim unele ce deviază complet sensul din albia originalului, fapt ce nu se poate explica altfel decât printr'o șubredă cunoaștere a limbii germane, care, în alte condiții, ar putea să producă lucrări neasemuit mai bune.

PREDICI ÎN PUSTIU

Să nu pușcăm dincolo de țintă

Când, după cum văd personal, la multe școli primare și secundare, nu li se dă voie elevilor de a ieși în curte în recreație, nu se respecta nici cel puțin singura oră de gimnastică ce o au pe săptămână, dar li se ordonă din motive de igienă tăierea părului în mod complet fără a se admite purtarea unei frizuri cât de mici, înseamnă că pușcăm dincolo de țintă. Psihologic vorbind și cugetând, a admite ca elevul să poarte o frizură curat întreținută, contribue foarte mult la cultura și educația fizică binevenită în opera de educație integrală: corp și suflet. Am văzut în străinătate și chiar și la noi școli și internate moderne pline de oglinzi, ca elevul să-și vadă des ținuta, să învețe să se simtă. Poate că unii nu văd cu ochi buni aceasta, eu sunt aderent al unei astfel de educațiuni.

Dar cea mai frecventă pușcare dincolo de țintă o facem cu toții foarte des, atunci când pedeapsa este mult mai grea decât ar merita greșeala făcută. Pentru o greșeală făcută a da ore de închisoare, iară atunci când lucrarea este excelentă a nu găsi niciun cuvânt de laudă, înseamnă a pușca dincolo de țintă.

Când pentru moartea unui om ucizi 100, poate nevinovați, când pentru a câștiga un războiu, în loc să te răfuești numai cu militarii izbești mortal în civili și distrugi mari opere de artă, înseamnă a pușca dincolo de țintă.

Când pentru o vorbă mai grea, spusă la supărare de un vecin, sau pentru un diferend de pământ de câțiva metri pătrați porți proces lung de ani de zile, înseamnă a pușca dincolo de țintă.

Toți am învățat la armată să ochim bine la țintă, nici prea sus, nici prea jos, nici dincolo de țintă. Trebue să învățăm și în viață să cunoaștem bine ținta și să nu pușcăm dincolo de ea. Și încă un glonte trece mai departe, dar a pușca dincolo de țintă în viața socială este sigur, că are tocmai rezultatele contrare decât pe cele care le urmărești, căci se desvoltă în sufletul celui căruia-i aplici această metodă o reacțiune, o încăpățânare, care-ți distruge intențiile tale, oricât ar fi de bune.

Dacă sălbaticii agresori de peste deal contra unei Academii teologice și-ar fi dat seama de psihologia greșită a principiului: nu pușca dincolo de țintă, ar fi rămas o faptă mai puțin în lungul cortegiu al fărădelegilor de această natură.

E foarte necesar, indivizi ca și popoare, să învățăm principiul de mare valoare socială:

Să nu pușcăm dincolo de țintă.

Dr. M. Suciu-Sibianu

nu vă vor prelungi prea mult nerăbdarea.

Cunoașterea și gustarea unei opere nu sunt complete, ori ce ar susține unele teorii estetice, fără a cunoaște vieața și personalitatea artistului creator.

Vieața

Costache Negruzzi s'a născut în Iași la 1800, nu la 1808, cum se credea în genere până acum câtăva vreme. Aceasta reiese dintr'o mărturie scrisă, păstrată la un urmaș, d-l general Negruzzi. Cei 8 ani au fost adăogați printr'un studiu minuțios, făcut de d-na profesoară V. Ghiacioiu, ca un fel de protestare că numai femeilor li se fac asemenea șicane.

Facea parte Costache Negruzzi dintr'o veche familie boierească, bogată în pământuri, pornind dela un mare logofăt subt Vasile Lupu, Gavrilaș Neniu, pomenit într'un hrisov din 1661. Un urmaș, Enache, de pe la 1740, e poreclit Negruzzi. Porecla înlocuește cu vremea numele. Aceasta era legenda familiei. Istoria a corectat puțin datele. Tatăl, Dinu, cu rang boieresc, era paharnic. Se spune că era un bărbat viu, vesel, iubitor de studiu și de literatură.

Costache a pierdut foarte de timpuriu pe mama lui, Sofia, născută Hermeziu, care adusese ca zestre moșia cu acest nume, lângă Prut (localitatea se mai numește Trifeștii vechi. Moșia este și astăzi proprietatea familiei Negruzzi).

Din faimoasa schiță: *Cum am învățat românește*, aflăm că la 13 ani știa grecește atât de bine, încât citea pe Euripide, învăța și franțuzește și atunci s'a dus să învețe să citească românește, dar a învățat singur, cu un abecedar, descifrând slovele din cartea „DESPRE ÎNCEPUTUL ROMÂNILOR" de transilvăneanul Petru Maior, găsită într'o ladă pe coridor, unde ținea tatăl său cărțile. Dascălul de românește îl îngrozea prin pedanteria lui.

Izbucnește răscoala Eteriștilor lui Ipsilante în 1821. Dinu Negruzzi, cu fiul său Costache, fuge, ca toți Românii cu stare de atunci, la moșia părintească Sărăuți din Jud. Hotin (iată o familie boierească făcând legătura Moldova—Basarabia—Transilvania; vom vedea că fiul va avea legături și cu Muntenia, cu Eliade Rădulescu).

Din refugiul dela Sărăuți, amândoi fac excursii dese la Chișinău, Aici Constantin cunoaște pe celebrul poet rus Pușkin, care se pare c'a avut multă înrâurire asupra vocației tânărului moldovean. (Din opera lui Pușkin, el va traduce în românește).

După liniștirea lucrurilor și instalarea în Iași a primului Domn pământean dupa Fanarioți: Ion Sandu Sturza Voievod, urmează întoarcerea acasă (1824), dar găsiră casa ruinată și pustie, căci fusese ocupată pe rând de volintiri și ieniceri. Dispăruseră toate cărțile din lada de pe coridor. Scriitorul nostru povestește cu duioșie cum singurul paznic credincios al casei rămăsese cânele Balaban, care rătăcea și acum printre ruinele casei, de care nu se îndurase să fugă.

Se ruinase și întreprinderea Poștei pe care o avea boierul Dinu cu alți tovarăși. De aici un lung proces, care ținu și după moartea tatălui.

Costache primi o slujbă de diac (scriitor, copist) la visterie. Se știe că pe atunci o înaintare în funcțiuni se făcea tot odată cu ridicarea în ranguri din ce în ce mai înalte de boierie.

Deveni apoi căminar (strângător de dări). Insărcinările acestea i-au răpit mult timp din preocupările lui literare. A fost pe rând: primar la Iași, deputat, ministru de finanțe și membru în diferite comisiuni administrative.

Ca tânăr, mai ales după moartea tatălui, are o perioadă mai ușoară: aventuri, duel. Scrisorile păstrate de atunci îl arată însă prețuind mult prietenia și cu multa dragoste de neam. Duelul l-a avut cu un rus, și, rănindu-l, spune mândru: „Am dat o bună pildă pentru moldoveni".

Costache Negruzzi a început să scrie probabil subt înrâurirea lui Pușkin,

Advocatul Ioan Lenger

1837—1923

sau

Puţintică dreptate şi celor morţi

de **Dr. C. Moga**

Despre advocatul Ioan Lenger, mort la 22 Mai 1923 în etatea de 83 ani, în Braşov, după cum îl arată protocolul dela biserica Sf. Adormiri-Cetate, — născut deci prin anul 1837, — deşi a muncit mult, — dar fără prea multe şanse, — şi deşi era înrudit cu fruntaşe familii din Braşov, familiile Bucur Pop şi Popoviciu, iar nepotul lui era advocatul Dr. Alexandru Străvoiu, încă în vieaţă atunci, „Gazeta Transilvaniei" publică doar trei necroloage: al familiei, al Societăţii comercianţilor români, şi al Baroului.

Moartea lui cădea în toiul luptelor electorale când oamenii erau prea mult angajaţi cu depuneri de candidaturi, propagandă etc. Pe aceste zile cade şi semnarea tratatului de pace dela Trianon.

Din norocire îmi mai aduc eu aminte câte ceva despre el. Era de origine din părţile bănăţene, a făcut studiile de drept, după toate verosimilitatea, la Academia din Sibiu, căci ungureşte abia ştia ceva. A fost în mod succesiv sau chiar deodată membrul tuturor corporaţiunilor bisericeşti, începând dela comitetul parohial, Eforia sau Delegaţiunea şcolilor centrale române, (Liceul Şaguna de azi), al sinoadelor arhidiecezane şi congreselor naţionale, — secretar şi vorbitor reprezentant al societăţilor de sprijin ale meseriaşilor şi comercianţilor români din Braşov, - membru în consiliul comunal şi judeţean, — pentru toate a avut vreme bietul Lenger, — dar pentru sine mai puţin, — ba ar fi ţinut la începutul aşezării sale la Braşov, şi un internat-pensiune de fete.

A fost profesor.

A jucat rol de jurisconsult şi în procesul de separare tinzând la lămurirea raporturilor privitoare la proprietatea bisericii greceşti din Cetate, proces închis juridiceşte în defavorul bisericii româneşti, — dar deschis încă, subt raportul dreptăţii, până în ziua de azi, — şi în procesul cu Eforia Spitalelor din Bucureşti pentru muntele Sf. Ilie, din Valea Teleajănului.

Lenger avea firea argintului viu, dar ca advocat, n'a avut norocul să obţină rezultate.

Şi nici nu este de mirare, l-au întrecut vremurile cu *„multifarile"* exigenţe, cum s'ar fi zis în vremurile mai vechi, şi cu dibăcia, cei mai tineri. Chiar ca şi azi!

Dela *matura* Liceului Şaguna nu lipsea niciodată. Se prezenta doar să ţină societate arhimandritului Puşcariu, delegatul Consistoriului dela Sibiu, îşi ţinea însă de datorinţă să pună şi întrebări. Mai ales la latină. Una din acestea era: Cum se formează vocativul dela Deus? Elevul răspundea, dacă ştia: Ca nominativul. – De ce? — Elevul tăcea!...

— Pentrucă Dumnezeu e mare şi tare şi aşa i-a plăcut. — „Sic placitum" — întrerupea tăcerea Lenger.

Pe când era profesor, se spune, vine un inspector al învăţământului. Se prezintă: Lang, profesorul din partea-i Lenger. Cum ar fi pe româneşte Lungu inspectorul, şi mai lung profesorul.

Când l-am prins eu, practica advocatura, pe măsura posibilităţilor şi a cunoaşterii limbii maghiare. Odată introduce o acţiune pentru recunoaşterea paternităţii la judecătoria Braşov. Ungureşte nu putea să exprime ceea ce voia. Şi atunci începând în ungureşte, o continua pe româneşte: „Şi când a trecut murga prin ham, s'a născut un copil". Continuă în ungureşte: látható subt A báz mare. I s'a acordat cuvenita toleranţă.

Continuare în pagina 4 a

Ceva despre tradiţie

de **Aurel Precup**

Răsfoid un dosar, care cuprinde vechimea târgurilor braşovene, şi meditând asupra uşurinţei cu care desfiinţăm tot ce prin aspect sau uz împiedecă progresul aparent, pe care ne grăbim a-l realiza cât mai repede posibil, gândul mi-a alunecat spre admirabilele şi poate unicele oraşe, care au fost mereu în situaţia de a realiza în fapt, tot ce progresul pune la îndemâna omului, din punct de vedere edilitar sau gospodăresc, la oraşele elveţiene.

Pe când la noi, încercăm să deschidem pieţe, să înfiinţăm hale sau pieţe de desfacere centralizate şi moderne, (lucru firesc de altfel), trecând uşor cu târnăcopul peste realizările sau obiceiurile trecutului, obiceiuri care au avut un rost economic, oraşele elveţiene respectă şi azi pergamentele vechi ale ţăranilor lor producători, care în splendoarea pieţelor, îşi desfac, pe „scaune" similare ca aspect acelor pe care „Vuţele" noastre din Şcheiu îşi desfac cu multă casnă fructele şi brânzeturile, vânzând chiar şi carne şi cârnaţi produse şi aduse din creierii munţilor.

Probabil că, Elveţia va fi dorit şi ea să treacă cu buretele peste aceste drepturi „perimate". Cetăţeanul însă, mândru de îndeletnicirea sa şi conştient de drepturile sale, n'a renunţat, s'a opus dârz, iar oraşele elveţiene au fost obligate să le respecte drepturile, aşa cum erau cuprinse în pergamentele lor, sau cum au rezultat din uzul permanentizat.

Târgurile la Braşov, sunt reglementate de administraţiile publice încă de prin anul 1364, iar o definitivă reglementare a târgurilor săptămânale de joia pentru vite şi de vinerea pentru alte produse s'a făcut în anul 1887. Unul din drepturile de târg „internaţional" cu Ţările Româneşti îl are din anul 1368, de pe vremea lui Vlaicu Vodă. Câtă vrednicie românească nu cuprind aceste date istorice, vrednicie care şi-a atins apogeul prin anii 1820-1850, când aproape tot comerţul şi o mare parte a industriei erau în mâinile Românilor.

Oare acest respect pentru tradiţie, impus de dârzenia omului, conştient de misiunea lui în vieaţă, nu ne-ar fi păstrat, de-a-lungul timpului, atâtea îndeletniciri, la care Românii braşoveni au renunţat din spirit de prea lungă înţelegere pentru progres estetic, tolerând să fie copleşiţi, apoi cu timpul excluşi, din mai toate îndeletnicirile lor, care formează azi izvor nesecat de pilde, tuturor acelor care cercetând trecutul, scormonesc în grămada de probleme economice sau politice, care au fost strâns legate de tot atâtea probleme de ordin naţional, cultural sau social.

După unii, respectul unor drepturi sau uzanţe tradiţionale, e vreme pierdută şi o preocupare perimată în calea progresului. Sunt însă alţii, care susţin că, tradiţia şi felul cum ea este susţinută, formează chezăşia conştiinţei civice, fie a unui grup, fie al singuraticului cetăţean, în acelaşi timp o continuă şcoală, pentru toţi cei de azi, având mereu în faţă pilda trăitoare a vrednicei acelora, cu trecutul cărora ne fălim azi.

BRAŞOVUL DE ALTĂDATĂ

Din trecutul medical al Braşovului

Băieşii (Balneatori)

de **Dr. Emil I. Bologa**

IX.

Răspândirea sifilisului în Europa la sfârşitul secolului al XV-lea şi începutul celui de al XVI-lea, aduce cu sine o decădere a practicei scăldatului, pe care medicii nu întârzie a-l considera ca periculos, dată fiind contaminarea cu acest teribil morb. Epidemiile de ciumă, care nu întârzie să apară pe continent, duc apoi la închiderea definitivă a tuturor băilor publice. Această stare durează în Europa până în secolul al XIX-lea.

La începutul sec. XVI se cunosc în Braşov 2 băi: balnea stuba superior şi balnea stuba inferior. Locul pe care erau situate nu este cunoscut. In anul 1547 se lucrează la „fluvius S. Catherinae usque ad balnei stuffam". In 1521 se ataşează băii un compartiment pentru femei, precum şi un loc separat pentru desbrăcat. Până la această dată se pare că băile erau făcute împreună (bărbaţi şi femei). In 1549 se pune chiar un lacăt în partea unde fac baie femeile.

Băieşul avea locuinţa chiar în localul băii şi împreună cu ajutoarele sale vede de curăţirea şi întreţinerea băii. Ei se numeau balneatori şi erau plătiţi de oraş. Tot ei se ocupau cu rasul şi tunsul. Astfel în anul 1550 se confecţionează un scaun special pentru tuns şi se dă balneatorului, care se ocupa şi cu lăsarea de sânge şi aplicarea de ventuze. Băieşul Nicolaus (Nicolae) este chemat în anul 1534 de către Voievodul Vlad pentru a-i lăsa sânge. Leproşii erau supraveghiaţi şi trataţi tot de aceşti balneatori. Ei sunt plătiţi în acest scop. Celor suspecţi de lepră le puneau un fel de cătuşe de lemn la mâni pentru ca să nu poată fugi, şi periclita astfel pe cei sănătoşi. De remarcat această măsură profilactică în acele timpuri.

In anul 1523 baia este acoperită cu ţigle (2500 buc.), iar în 1549 se clădeşte lângă baie şi o latrină.

Apa băii se recruta din conductă şi dintr'o fântână proprie a băii.

Baia din partea de jos a oraşului era identică celei superioare şi era situată între Strada Porţii şi Strada Spitalului (acolo unde este azi aripa nouă a Coroanei).

Şi aci se separă baia pentru femei în anul 1522. După incendiul mare din anul 1689 nu se mai aude nimica despre băile oraşului Braşov. De abia în secolul al XIX-lea, ca şi în restul Europei de altfel, se începe o nouă acţiune de clădire de băi publice.

Abonaţilor

le aducem aminte că nu trăim din subvenţii.

se poate însă şi subt a versurilor lui Beldiman şi mai ales ale lui Cârlova. Deşi nu ştia, ori prea puţin ruseşte, prin Puşkin a ajuns să guste pe romanticii francezi şi deci un nou mod de exprimare.

Influenţe au exercitat asupra lui Eliade Rădulescu şi Mihail Kogălniceanu. Dar dela sine, din legătura cu pământul, pe care au avut-o la noi nu numai ţăranii, ci şi boierii ce trăiau o bună parte din timp la ţară, poate şi din înrâurirea romantică, Negruzzi s'a îndreptat spre lucrurile din ţară, pitoreşti şi spre trecutul neamului. A citit pe cronicari şi s'a inspirat din ei. Dovadă *Aprodul Purice*, tipărit la 1837, pe când Kogălniceanu se afla încă la Berlin, unde studia.

A tradus mult — şi piese de teatru — şi a scris şi lucrări originale, fără să se grăbească a le da la tipar. Prima lui nuvelă *Zoe* a fost scrisă în 1829, dar publicată abia în 1836. Nu era niciun îndemn de publicat. Prima gazetă moldovenească, *Albina românească* a lui Gh. Asachi apare în 1819, cu ştiri fade.

Negruzzi publică întâi broşuri cu traducerile lui. Astfel, o melodramă tradusă din franţuzeşte: *Trei zeci ani sau vieaţa unui jucător de cărţi.*

Activitatea lui Eliade a fost un mare exemplu pentru Costache Negruzzi. A corespondat cu el. Ca părtaş la vieaţa publică a ţării, iubeşte libertatea, dar e un om cumpănit şi de bun simţ. Doreşte îmbunătăţiri paşnice, nu dezordine. Adoră trecutul ţării. Se vede aceasta şi în corespondenţa cu Gheorghe Bariţiu.

In 1839 se însoară cu Maria, fiica spătarului Dumitrache Gane. Incepe să-i placă să ducă o vieaţă mai retrasă, în mijlocul familiei şi a unui cerc mai restrâns de prieteni. Continuă de a fi deschis şi îndatoritor. Îşi îndeplineşte diferite slujbe, dar şi citeşte şi scrie. Imprumută şi dela străini *cuvinte*, expresii, dar le îmbină având mult simţ artistic, cu tradiţia de fapte şi de expresie a neamului său. Aşa a ajuns la capodopera sa: *Alecsandru Lăpuşneanu.*

Îşi îmbogăţeşte biblioteca locuinţii dela Hermeziu, organizează reprezentaţii teatrale, în care e regisor şi actor. Nu-i de mirare deci că la 1840 e însărcinat, împreună cu Alecsandri şi Kogălniceanu, cu direcţia teatrului din Iaşi. Joacă alături de Millo într'o reprezentaţie de binefacere; traduce *Les femmes savantes* de Molière.

Nu s'a dus în străinătate să înveţe şi regreta atât de mult, încât îşi trimite băieţii de mici, la 10 şi la 12 ani, în străinătate.

N'a ştiut să facă şi să strângă bani. Se simţea mai bine la moşia sa Trifeşti, unde a stat uneori şi de nevoie, surghiunit pentru îndrăsneala politică a unor scrieri ale sale.

Intr'un raport către Gh. Asachi vorbeşte de Teatrul Naţional, criticând preferinţa Românilor pentru reprezentaţiile străine, citând celebrele versuri ale lui Grigore Alexandrescu:

„Şi-apoi ce să vezi acolo? Să [asculţi pe un actor
Care face româneşte declaraţii de [amor!
Quelle horreur! Au ei idee ce va [să zică bonton?
N'ai auzit, soro dragă, că lui Jean [îi zic Ion?..."

N'a luat parte activă la revoluţia din 1848. Avea 48 ani şi-şi dădea seama că mişcarea revoluţionară din Moldova

Carnet contemporan

Prietenul

de **Aurel Marin**

— Iată, am spus prietenului meu cel mai bun, astăzi am trecut printr'o grea încercare. Din roadele grădinii mele am ales pe cele mai frumoase şi le-am încredinţat vecinului spre păstrare preţ de două zile până ce, înzdrăvenindu-mi-se unul dintre cai, bolnav de un picior, să mă reped cu ele la părintele meu care, bătrân de ani şi de necazuri, şade retras undeva, într'o casă la ţară.

Că tare iubeşte bătrânul roadele coapte ale grădinilor din care n'am întârziat a-i duce pe cele mai frumoase şi mai dulci, până acuma.

Pe toate le-a mâncat vecinul — şi doar poarta grădinii mele îi e totdeauna deschisă.

— Ai făcut rău că te-ai încrezut în vecinul tău, mi s'a răspuns.

Lasă-mi mie, oricând, dacă ai vreun lucru de preţ şi nu te vei mai căi, înveninându-ţi traiul. Dar de ce roadele nu le-ai păstrat în propria-ţi casă?

Grea întrebare dar am adăugat:

Am, la mine, o droaie de nepoţi care îmi rod până şi urechile. Am vrut să le scap de ochii lor.

Faţă de fapta vecinului, am cercat să mă supăr dar supărarea-i dela diavolul.

— Atunci cată să-i încredinţezi şi-altădată, altceva. Prea te încrezi în oameni!

Plecând într'o lungă călătorie am lăsat spre folosire întreaga grădină, încărcată în acel timp de roade, prietenului celui mai bun.

Vai, la întoarcere am găsit-o năpădită de omizi, cu gardurile dărăpănate de toate laturile.

Şi întâmplându-mi-se a pleca din nou, am încredinţat-o unui străin pe care în acea zi îl cunoscusem.

Azi, la înapoiere, aflu un colţ de raiu.

Că bine spune vorba bătrânească: Fereşte-mă, Doamne de prieteni, că de duşmani mă feresc singur.

Aiasta fu treaba unui prieten şi a unui vecin.

Altădată am să cântăresc mai bine când voiu da ceva în păstrare. Am să cântăresc mai bine.

———

Lecţia pe care ne-o dă Ardealul

In aceste zile de amară trudă, când încă omenirea nu s'a emancipat de subt zodia cruntă a zeului Marte, pe feţele multora dintre noi se poate desluşi îngrijorarea. Ce va aduce ziua de mâne se întreabă fiecare? Oare ţara noastră va trece cu bine peste greul ceasului de faţă? De sigur îngrijorarea oricărui Român este legitimă.

Este un lucru firesc ca atunci când îţi iubeşti cu inimă curată neamul, să tresari la cea mai mică alarmă, ce ţi s'ar năzări că-i periclitează temelia. Este închisă în această tresărire de bărbătească încruntare, vocea sângelui tău de Român adevărat.

Dar dacă într'o anumită măsură, îngrijorările îşi au temeinicia lor, să nu depăşim, în schimb niciodată, frontiera de robustă încredere pe care trebue s'o avem în destinele istorice ale ţării noastre.

Dar dacă, totuşi, rumâne, demonul neîncrederii te-ar copleşi într'un moment de slăbiciune, sfatul meu este să întorci atunci, dela începuturi, filele îngălbenite ale trecutului şi să descifrezi acolo, ceea ce mintea ta de om al prezentului cu greu ar pricepe-o astăzi. Vei primi de acolo izvoare de noi încrederi şi amarul zilelor de astăzi ţi se va părea mai uşor de suportat. Urmăreşte cu atenţie secolii mileniului de crucificare al fraţilor tăi ardeleni şi te vei convinge atunci cu siguranţă, că România noastră nu este creată pe temelii şubrede, pe care primul vânt dela răsărit sau dela apus, să le clatine în aşezarea lor. Ce lecţie de jertfă mai sublimă ar putea să-ţi arate istoria, decât milenarul martiraj al pământului sfinţit de dincolo de munţi? Fraţii tăi din acel colţ de ţară, lipsiţi de apărarea voievozilor de acolo, despărţiţi de ceilalţi Români prin imensul zid de piatră al Carpaţilor, robiţi unor seniori străini al căror suflet era departe de a cunoaşte ce este omenia şi iubirea creştină, batjocoriţi şi despuiaţi chiar de cele mai elementare drepturi ale fiinţei umane, au rezistat eroic, ba au depăşit cu mult ca număr pe celelalte naţionalităţi conlocuitoare, afirmându-şi prin aceasta, mai tare decât cu oricare alt argument, dreptul natural al majoritarului de a stăpâni minoritatea.

Care a fost oare secretul acestei vitalităţi a românismului ardelean? Răspunsul nu este greu de dat, explicaţia lui trebue s'o căutăm în faptul că, apăsarea străină în loc să-i sdruncine temeliile sufletului dospit în aluat de încăpăţânare dacă, a avut tocmai efectul contrar, adică acela de a-l face cu atât mai vârtos, cu cât asuprirea era mai grea. Vom adăuga tot aici marea cucernicie pe care puritatea, sufletul de ardelean o avea faţă de Cel Atotputernic, sentiment ce-i înflorea inima de nădejde, în umbra sfinţitelor altare de pietate străbună. Aceasta i-a condus paşii prin nepătrunsele veacuri de urgie.

Ardealul nu s'a îndoit nici măcar o clipă în credinţa dreptăţii sale, el a aşteptat un mileniu de crucificare învierea dela Alba-Iulia.

Dar dacă aceasta este lecţia pe care i-o dă Ardealul, acelui care, copleşit de îngrijorările prezentului, îi răsfoieşte în grabă filele îngălbenite ale trecutului său, este firesc să ne punem întrebarea: oare sunt zilele de acum tot atât de negre ca acelea ale vremurilor de atunci? Este oare motivată desnădejdea unora dintre noi, ce depăşeşte chiar graniţa dintre prudenţă şi panică? Răspunsul îl citesc în ochii tuturor: el este un *NU* categoric, căci văzând lecţia pe care ne-o dă istoria Ardealului, pălesc oricare demoni ai neîncrederii ce s'ar fi vârît undeva în intimitatea sufletelor noastre.

Azi stăm uniţi ca un tot indestructibil, călit din cel mai dur oţel, care ştie să apere şi să lovească duşmanul atunci când dreptarea românească o cere.

Constantin Căciulă

———

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Numai Asociaţiunea transilvană „Astra" ne ajută; se gândeşte cineva la asta?

Bande de patrioţi

de **I. Bozdog**

Continuare din pag. 1-a

titudinea reformelor sociale aduse chiar în cursul războiului de *adevăraţii patrioţi români*, care, ţinând seama de realităţile istorice au creat nu numai *dreptatea politică* a mulţimilor prin acordarea drepturilor cetăţeneşti, ci au început şi rezolvarea *dreptăţii sociale* prin *reforma agrară* şi cele ale organizării muncitoreşti.

De aceea astăzi, când *contele roşu*, refugiat de atâţia ani la Londra, dă cuvântul de ordine de a se organiza din nou *bandele de partizani*, găseşte terenul şi mai copt prin îngrămădirea nedreptăţilor sociale agravate în curs de aproape alte trei decenii, şi reuşita îi surâde dacă nu lui, sigur, altui corifeu. Manevra politică de echilibristică pentru nava ce este roasă şi distrusă în interior de toţi germenii nemulţumirilor, de data aceasta va spulbera însaşi *banda de patrioţi*. Patul odihnei veşnice singuri şi l-au aşternut în curs de atâtea veacuri.

Ţara noastră, cu toate ciuntirile nedrepte suferite în teritoriul naţional, cu toate sacrificiile grele ce le aduce, se reazimă *pe conştiinţa unitară a tuturor fiilor ei*, care-şi dau seama că o divizare a forţelor ar putea-o arunca în braţele duşmanilor săi şi spre răsărit şi spre apus, care la fel îi doresc robirea.

Noi ştim cât rău ni s'a făcut de către bandele de patrioţi ale duşmanilor noştri, iar apelul lor de azi spre o solidarizare de răsturnare a ordinei naţionale, ca şi cântecul de sirenă pentru autonomia Transilvaniei, întonat de aceeaşi orhestră, ne face să vedem şi mai clar drumul care duce la lămurirea şi consolidarea destinului nostru de popor de ordine, care ne iubim neamul mai pre sus de orice bun pământesc.

———

Corector

caută „GAZETA TRANSILVANIEI". Condiţiuni: cel puţin bacalaureat şi să cunoască perfect ortografia stabilită de „Academia Română". Doritorii pot afla restul condiţiunilor la redacţie, B-dul Regele Ferdinand nr. 12.

———

Advocatul Ioan Lenger

Continuarea din pagina 3-a

Averea de el nu s'a prins. De aproape 20 de ani de când îl ochisem eu la matură, capul îi era acoperit cu o perucă mişoasă şi cu joben negru.

Ştia el de sigur şi o spunea că jobenul e de origine franţuzească, că trebue purtat cu respect şi că e numit după numele fabricantului francez, dar el îl purta ca Românul căciula, iarna, vara.

Ştia şi că androcul îşi are numele dela nemţescul Unterrock, dar că vigan-ul românesc, concurentul androcului, e de origine franţuzească, dela madame de Vigano, care l-a pus la loc de onoare, aceasta nu a putut-o şti, deslegarea aceasta rămânând rezervată unui alt coleg de mai târziu.

Aşa a fost Lenger: alergăreţ, muncitor, săritor şi bun.

Nu e răspunzător că n'a avut rezultate palpante.

———

S'a înfiinţat la Arad camera notarilor publici

In zilele trecute a avut loc în Arad adunarea generală a Camerei notarilor publici din circumscripţia Curţii de Apel Arad-Oradea care s'a ţinut în sala mare a Curţii de Apel din Arad.

Adunarea generală a fost prezidată de Dr. Ludovic Ciato notar public din Arad, ca preşedinte de vârstă. Preşedinte al noii Camere a fost ales Dr. Silviu Păscuţiu notar public din Arad, iar în calitate de membri ai Consiliului au fost aleşi Filip Ciorapciu, Dr. Ioan Pordea, Dr. Bujor Truia, notari publici în Arad şi Ştefan Popovici notar public în Aradul-Nou, iar ca supleanţi Dr. Ioan Câmpean notar public în Beliu şi Dr. Cornel Pop.

In Comisia disciplinară a Camerei au fost aleşi: Dr. Ludovic Ciato şi Dr. Ştefan Hărăguş, notari publici în Arad, iar ca supleanţi Dr. Corneliu Albu notar public în Şiria şi Dr. Teodor Drăgan notar public în Chişineu-Criş. Preşedintele Camerei a expediat d-lui ministru al Justiţiei o telegramă omagială.

Corespondent

———

nu era pregătită şi nu va reuşi. El mai suferise anarhia din 1821. Apoi, ocupase înalte funcţiuni publice şi avea mai mult simţul răspunderii.

La 1848 se iveşte holeră în Iaşi. Un copil al lui moare — şi alţi membri din familie.

Scrisul său încetineşte. Nu se potrivea nici cu spiritul nou al vremii. Pe cei doi băieţi îi trimisese — am spus — la studii în străinătate. Se duce şi el mai târziu în Germania să-şi vadă copiii.

Spre sfârşitul vieţii a funcţionat cu Gh. Asachi la Censura presei şi în Comisiunea teatrelor. Spre deosebire de Asachi, a fost un partizan al Unirii Moldovei cu Muntenia, dar cu o condiţie: România să aibă capitala la Galaţi. Se interesează mereu de teatru, vestind cu bucurie într'o scrisoare că la Iaşi publicul începe să prefere teatrului francez pe cel românesc.

In 1866 se înfiinţează *Societatea literară română*, mai târziu *Academia Română*, Fu ales şi C. Negruzzi membru, dar el era bolnav şi n'a putut participa la desbateri. A murit la 1868. I s'a împlinit dorinţa din testament: „Doresc a fi înmormântat la moşia mea Trifeşti, în cimitirul bisericii zidite de mine, cu preotul din sat şi cu simplitatea ce am iubit întreaga mea vieţă".

(Va urma)

Vase de cositor

farfurii, castroane, căni — înflorate — cumpără Muzeul „Astrei" - Braşov. De asemenea şi orice obiect vechiu din industria casnică braşovenească (schelană în deosebi).

Asociaţia Profesorilor dela Academia Comercială din Cluj-Braşov

Extensiunea Academică

Duminecă, în 12 Martie 1944 la orele 11.30 a. m. în sala festivă a Camerei de Comerţ din Braşov, va vorbi d-l Profesor

Dr. V. Gionea

despre:

Procesele politice de presă ale Românilor din Transilvania

Intrarea liberă.

———

SERIA II

FOAIE PENTRU MINTE, INIMA ŞI LITERATURA

ANUL II

Nr. 11

SĂPTĂMÂNAL PENTRU CULTURA SATULUI
REDACTAT DE GH. TULBURE

1944

Un pământ e o naţie

de A. C. Cuza

Pământul, sângele, graiul propriu, trecutul, prezentul şi viitorul comun, aceste sunt elementele care alcătuesc orice naţie, deosebind-o de toate celelalte. Să luăm pământul. Pământul ca bază necesară a mijloacelor de existenţă ale omului, este naţia însăşi. Iată de ce putem zice: *Un pământ e o naţie, o naţie e un pământ.*

Pământul, prin situaţia sa, prin clima sa, produsele sale naturale, stăpâneşte vieaţa locuitorilor, formându-i, în curs de sute, uneori, mii de ani, după însuşirile lui, cu adevăraţi ai săi: *„pământenl"*. Aşa dar:

Un pământ e o naţie.

Puterea unei naţii depinde de numărul acelora care o alcătuesc, şi acesta de fertilitatea pământului şi de întinderea lui. Aşa dar:

O naţie e un pământ.

Cu cât un teritor va fi mai întins, mai roditor, cu atât poporul care îl stăpâneşte va fi mai numeros, mai avut, mai voinic — până la o limită: determinată tocmai de hotarele geografice şi de marginile de pe urmă ale pământului.

Un popor nu poate să renunţe la teritoriul său, *nici în parte*, oricât loc ar avea *momentan*, căci aceasta însemnează să renunţe la existenţa lui *viitoare*, el singur având dreptul să se desvolte pe pământul pe care e. Căci *pe acelaşi pământ nu pot trăi mai multe neamuri în pace, fiecare voind a trăi numai el.*

(Din studiul „Ce este o naţie".)

Oameni care ştiu să ierte

de **pr. Ion Scurtu**

Duminecă, 27 Februarie c. Sfatul de împăciuire se întrunise în şedinţă. Sala era plină, programul încărcat. Pâriţi, martori, reclamanţi şi curioşi, ocupau toate scaunele din „Casa Bisericii".

Atmosfera era senină şi pacea din sfântul locaş se mutase acum în sala „Sfatului de împăciuire"

Stăruia în memoria unora cuvântul rostit, fără mult meşteşug, din uşa altarului: *„De veţi ierta oamenilor greşelile lor, iertav-a şi voua Tatăl vostru cel ceresc..."* Preotul lansase, la început de post mare, un apel de împăcare, după pilda şi îndemnul cerescului Dascăl.

Printre reclamanţi se distingea figura impunătoare a unui căpitan. Inaintase Curţii Marţiale plângerea pentru insultă, dar aceasta şi-a declinat competinţa şi a trimis-o Parchetului civil. Acesta se supune legii şi o aduce în Sfatul de împăciuire.

Căpitanul menţine acuza şi cere pedepsirea acuzatului. Doi sublocotenenţi şi un contabil, martorii acuzării, rămân la declaraţia dată în faţa şefului de jandarmi. Acuzatul propune martorii să dovedească nevinovăţia.

Preşedintele le aminteşte că el nu e judecător ci *preot*. Sfatul nu judecă, ci, dacă poate, *împacă*. Cunoaşte cauza şi nu e bine să se deschidă din nou rana prin martori, când ea ar putea să se vindece prin împăcare.

Un membru din sfat, după cuvântul Domnului şi al preotului, îndemnă reclamantul să ierte, aşa cum Dumnezeu ne îngădue şi iartă greşelile noastre.

Acuzatul cere iertare, iar căpitanul o primeşte.

Cauza s'a stins, dosarul se restitue parchetului, rezolvat.

O Doamne, ce podoabă scumpă şi rară este iertarea! Pe cât de des o auzim rostindu-se în biserică, pe atât de rar o întâlnim în vieaţă.

Omul modern s'a împietrit în ură, mânie şi răzbunare. El nu-ţi vorbeşte decât de demnitate şi onoare, pentru care atât de mult face caz şi nu îngădue să i se calce în picioare.

Pentru onoarea şi demnitatea rănită deschide punga, rabdă de foame şi urcă de atâtea ori treptele de tribunal.

Nu vedeţi în această atitudine a omului modern un dispreţ îmbrobodit pentru porunca şi voia cea sfântă a lui Dumnezeu?.

Ingâmfaţii onorabili de azi văd în iertarea creştinească o slăbiciune: „să ierţi, nu de şapte ori, ci de şapte zeci de ori câte şapte" — e prea mult!

Ca păgânii veacului dintâi, ei rămân cu judecata: abia de frică se teme şi se îndreaptă omul, nu prin iertare.

Continuare în pag. 6-a

Ziceri însemnate

Impăratul Alexandru cel Mare Macedoneanul văzându-şi în Efes portretul său călare, ce i-l zugrăvise **Apelles**, *vestitul pictor din veacul al IV-lea, nu l-a lăudat după cuvinţă. Iar trecând calul împăratului pe lângă chip şi văzând calul cel zugrăvit, a stat pe loc, gândind că vede un cal viu. Atunci a strigat Apelles: O bravule! Calul tău se vede mai priceput a fi la zugrăvire decât tine!*

Din „Foaia pt. minte, inimă şi lit." Nr. 37/1841

———

O spovedanie cinstită

Despre Negri din Africa nu se poate spune că ar fi oameni cu învăţătură. De biserică şi şcoală, de preot şi dascăl la ei, nici pomeneală. Aproape sălbateci, trăind în colibe ascunse prin desişul codrilor, necălcaţi de picior de om alb, ai crede că vieaţa lor sufletească nu se deosibeşte de a animalelor necuvântătoare. Cu atât mai mare ne-a fost mirarea când am citit că la ei *căsătoria* este un lucru tot atât de sfânt şi însemnat ca şi la noi, creştinii din Europa. Mai mult de cât atâta. Au obiceiuri care întrec în frumuseţe şi adâncime morală, chiar şi datinele noastre religioase. Aşa de pildă la Negri din tribul lui Loango este obiceiul că mirele şi mireasa, înainte de cununie, trebue să-şi mărturisească unul altuia toate păcatele ce le au pe suflet. Tinerii iau acest obiceiu tare serios, având credinţa, că cel care tăgăduesţe sau ascunde ceva la această spovedanie, la prima mâncare, pe care o va gusta după nuntă, *se va îmbolnăvi* şi va muri. Teama de spovedania aceasta face ca tinerii să se ferească de a păcătui. N'ar strica să se introducă şi la noi...

(gh. t.)

———

Povestiri cu tâlc

de **Bădicu Gheorghe**

I.

Intr'un oraş scoseseră pe deţinuţii din închisoare ca să mature zăpada din piaţă. Cum lucrau ei, păziţi de gardieni, trece un tânăr, bine îmbrăcat, s'apropie de un rob, şi-i sărută mâna cu multă cuviinţă şi respect. Un ministru, care din fereastră văzuse scena, foarte mirat de fapta tânărului, dete poruncă servitorului să alerge şi să-l aducă îndată la palatul său.

Tânărul intră.

— Cum îţi iai voie să săruţi mâna unui făcător de rele? îl întrebă cu mânie.

— Mă iertaţi, dar acest făcător de rele era tatăl meu...

Adânc mişcat, ministrul i-a strâns mâna. Şi după ce s'a interesat mai deaproape de soarta lui şi de cauza nenorocirii tatălui său, i-a dat un ajutor ca să-şi poată termina studiile.

Omul acesta — şi-a zis ministrul în gând — care a crescut un băiat atât de bun, nu poate fi un făcător de rele, chiar dacă dintr'o nenorocire a ajuns puşcăriaş.

———

COMOARA LUI CAROLE

de **Sassu Ducşoara**

In atelierul de strungărie în care fierul şi toate neamurile lui din fundul pământului, sunt strujite şi dumicate cum îi place meşterului, vuietul şi treapădul maşinilor e cel mai credincios tovarăş al strungarului Ion Pandrea. Gândurile sale sar pe punţi nevăzute, după ritmul strungului său care taie dintr'o bucată de fier, panglici lungi aşa de uşor, cum ai curăţi un măr de coajă. Cele opt ore de lucru îi aduc în buzunar destui bănişori spre a acoperi necazurile micei sale împărăţii, în care Maria trepăduesţe de dimineaţa până seara în jurul celor patru bucălaţi, care-i privesc seara pe amândoi, cu nişte ochi lucitori şi curaţi ca bobul de rouă.

Mai are el, nu-i vorbă, un laz de vreo opt care de fân în Zizinaş, vreo trei locuri de cosit pe Valea Piscului, o blandoriţă de arat în Câmpşor şi o ogradă îngrijită, înflorată cu meri, peri, pruni, nuci şi cireşi, sădiţi de neica Pandrea ăl bătrân, aliniaţi frumos cu sfoara, ca să nu mai fie la nimeni ca la ei, dar.., parcă tot nu-i omul mulţumit de tot, că vezi alţii au mai mult şi aşa e făcut pârdalnicul de om, veşnic nesătul ca şi pământul.

Firul gândurilor fu curmat o clipă de scrâşnetul neregulat al strungului şi în timp ce Pandrea manevra repede şi cu îndemânare mânerele de comandă, Ghircă dela strungul vecin se apropie încet pe la spate şi-i strigă în ureche de-l făcu să tresară speriat:

— Ce-ţi urlă prin cap, măi Pandrea? Acesta privi mânios la vecinul nepoftit şi i-o tăie scurt:

— Ascultă, nene Ghircă, eu te-am întrebat ce-ţi urlă dumitale prin cap?

— Heei, păi chiar asta e, nepoate, că nu ştii şi eu ştiu... Se apropie misterios de Pandrea şi-i şopti:

— Măi, de-acum, eu o'nchin cu strungul...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Oameni care ştiu să ierte

de pr. Ion Scurtu

Continuare din pag. 5-a

Şi totuşi Evanghelia vieţii, după pilda Mântuitorului care a iertat şi pe cei care L-au răstignit, s'a răspândit în toată lumea nu prin putere şi ură, nici prin pedepse şi teamă, ci prin îngăduinţă, iertare, iubire şi bunătate.

Aceste virtuţi au topit din suflete ura, au alungat păcatul, iar inimile şi genunchii împietriţi s'au plecat cu credinţă în faţa nevinovatei cruci creştineşti.

Biserica noastră a iertat de şaptezeci de ori câte şapte, adică nici nu a mai putut număra noianul fărădelegilor, ci a trecut peste cel mai greu obstacol ridicat în calea sa de viforul patimilor, numai ca şi cei mai păcătoşi oameni să se poată mântui.

Căpitanul a iertat. Un mărgăritar de mult preţ s'a aflat în sufletul lui *Pilda lui a fost urmată în aceeaşi şedinţă de zece reclamanţi.* S'au întors acasă din modestul sfat cu sufletul înălţat, împăcaţi.

Este şi acesta un eroism, nu pe câmpul de luptă, ci pe al vieţii sociale, atât de învolburate de ură şi păcat.

Eroii noştri ✝ *Ţânţari*

ANGHEL GHEORGHE

SOLDAT

Agricultor, născut în comuna Ţânţari, la 22 Martie 1909.

Situaţia materială mediocră.

Căsătorit cu 3 copii.

Fiul lui Gheorghe Anghel, erou din primul război mondial şi al Anei.

A plecat la război în 23 Iunie 1941, făcând parte dintr'un Regiment de Infanterie luptând eroic pe plaiurile basarabene şi'n apropierea Odesei, unde a şi căzut lovit de o schijă de brand, în slujba unui ideal sfânt, în ziua de 30 August a aceluiaşi an.

Somnul de veci şi-l doarme în cimitirul eroilor din localitatea CRIMIDOVCA.

Erou şi fiu de erou, a servit ţelurile superioare ale neamului său, pentru plinirea cărora nu i s'a părut a fi prea mare jertfa propriei vieţi.

Fel de fel

Vântul favorizează creşterea arborilor

Câte taine n'are natura! Şi pe încetul le este dat oamenilor să afle câte una dintre acestea. Astfel cercetările recente au dus la concluzia că vântul poate favoriza creşterea arborilor, nu a tuturor, căci adevărul enunţat mai sus se aplică numai la unii. Experienţele care s'au făcut cu chiparoşi, care timp de trei ani au fost expuşi câte 9 ore pe zi unei adieri artificiale de vânt, au stabilit că în părţile expuse acestui vânt lemnul trunchiurilor a crescut mai repede şi s'a îngroşat mai mult decât în părţile neatinse de artificiala adiere. Aceleaşi cercetări făcute în Germania cu brazii albi şi obişnuiţi au dat rezultate asemănătoare.

*

Urşi care-şi spală hrana

In pădurile din Eifel (Germania) trăiesc în libertate de prin anul 1941 aproape 50 urşi dintr'o specie cu totul deosebită. Aceştia au o particularitate care iese din comun, anume ei îşi cufundă hrana în apă şi apoi o freacă între labele din faţă înainte de a o mânca. Aceşti urşi sunt originari din America de Nord. Blana lor gălbui-cenuşie este mult preţuită, de aceea ei sunt crescuţi şi în Germania în ferme speciale. Dintr'o astfel de fermă din ţinutul Eifel a fugit acum câţiva ani în urmă o pereche de asemenea urşi şi avură înainte de a fi putut fi prinşi pui, care apoi la rândul lor au avut urmaşi. Această specie de urşi se hrăneşte cu orice, în special cu fructe, însă vânează şi păsări, iar în ceea ce priveşte pescuitul sunt adevăraţi meşteri pescari.

*

Descoperirea unei urne străvechi

In apropierea oraşului Wismar a fost descoperită o urnă străveche, păstrată în foarte bune condiţiuni, a cărei vechime a fost socotită la 2000 ani. Urna conţine fire de bronz, un pumnal de fier şi un ac lucrat dintr'un os. Pe fundul acestei urne se găseşte lucrat în puncte un soare.

De toate

500 quintale mătase naturală dintr'o singură provincie

Cultura viermilor de mătase a luat în ultimii ani un mare avânt în Prusia Occidentală. Astfel au fost plantaţi în această regiune în 600 comune aproximativ un milion duzi, care au avut ca urmare că în 1943 numai din acest ţinut s'au recoltat peste 500 quintale mătase brută. Această acţiune este un succes demn de remarcat. Intreaga cantitate va fi întrebuinţată pentru confecţionarea paraşutelor.

Sfaturi agricole

Se apropie vremea sămănatului. Sătenilor curăţiţi-vă bine sămânţa, ce vreţi s'o sămânaţi! Dacă se află în apropiere un selector, care curăţă mai bine sămânţa, nu vă uitaţi la cheltuială, osteneală şi pierdere de vreme şi duceţi-vă sămânţa acolo pentru curăţit! Veţi fi răsplătiţi însutit prin roada ce veţi avea!

Dacă n'aveţi selector curăţiţi-o măcar printr'un trior!

Cine nu seamănă sămânţă curată şi sănătoasă va fi amar păcălit!

*

Puneţi-vă în rânduială plugul, grapa, maşina de semănat şi toate uneltele de plugărie! Cercetaţi-le bine şi cu de-a măruntul şi din bună vreme faceţi reparaţiile de lipsă, să nu v'apuce semănatul cu ele nepregătite!

pr. A. N.

Cât poate răbda omul foamea

De obiceiu un om sănătos poate îndura foame 2-3 zile fără ca sănătatea lui să sufere. Un oarecare Merlatti din Italia era în stare să rabde timp de 50 de zile fără să mănânce nimic înafară de un pahar de apă, şi fără să se îmbolnăvească. Un primar al Irlandei cu numele Cork pe care Englezii l-au închis, a murit în temniţă după 74 de zile de nemâncare. Aceasta a fost cea mai lungă grevă a foamei, cu mult mai lungă decât a lui Gandhi, căpetenia de astăzi a Indiilor care rabdă foame câte 3 săptămâni ca să-şi scape poporul de jugul străinilor.

Sfaturi bune

Pentru ca odrasla ta să crească bine, trebue s'o obişnueşti cu o vieaţă regulată: să doarmă, să mănânce, să se scoale la ore fixe. Şi tot la ore fixe să se joace, să muncească şi să se odihnească.

Scoţienii mănâncă vrăbiile

Din Scoţia vine vestea, că guvernul îndeamnă populaţia să prindă cât mai multe vrăbii fiindcă, vezi Doamne... fac mari pagube la grâne. Ţăranii ştiu de mult lucrul acesta. Şi totuşi nu le vânează. Dar ministerul agriculturii s'a cam dat de gol. A publicat o cărticică, în care se spune nu numai cum se prind vrăbiile, ci se dau şi reţete de cum să fie gătite pentru mâncare. De unde uşor se poate ghici, că bieţii Scoţieni o duc rău cu carnea. De aceea... se dau la vrăbii.

Vitamine pentru minieri

Ca şi în anii precedenţi şi în această primăvară minierii germani vor primi vitamina C necesară sub formă de bomboane de lămâie. Cercetările ce au fost întreprinse în anii trecuţi după acţiunea cu vitamine au dovedit necesitatea şi importanţa acestei măsuri.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Cum?

Cum, necum, e adevărat, cum te văd şi mă vezi.

— Nene Ghircă, dumneata vreai să râzi de mine?

— Incet, încet, nepoate, nu te întuneca, că nu câştigi nimic. Dar dacă vrei să vii cu mine, îţi spun tot când ieşim dela lucru.

Pandrea începu să vânture prin aria minţii pulberea gândurilor care se împrăştiară, se urcară sus de tot pe bolta unui cer nevăzut, se adunară iar, se încâlciră şi Pandrea nu şi putu lămuri nici măcar o presupunere, în legătură cu taina lui Ghircă. Mintea i s'ar mai fi chinuit încă mult, dacă sirena prietenoasă a fabricei, nu i-ar fi anunţat, că munca unei zile s'a încheiat şi odihna binemeritată e la voia fiecăruia. Pandrea s'a spălat repede pe mâni şi pe faţă de ulei şi negreală, şi-a pus salopeta în cuier şi a ieşit grăbit după Ghircă.

— Ei, ce e neică Ghircă? Acesta l-a privit tăios pe subt sprâncene şi i-a spus scurt:

— Măi, eu ştiu comoara lui Carole!

— Comoara lui Carole?! Pandrea simţi pe la frunte un fel de ameţeală care-i luă vederile şi-i arcui sprâncenele. In semn de întrebare şi nedumerire. Ghircă îi sfredelea cu privirea până în suflet ca un strung.

— Comoara lui Carole nepoate! Pandrea se cutremură de-abinelea şi abia îngâimă:

— Neică Ghircă, dumneata parcă nu eşti om...

— Ba's om, măi Pandrea nepoate, şi tot dela om am aflat şi eu. Uite ce e: ştii pe Zdrelea, haiducul care a fost închis la Cetăţuie cu Carole?

— Ştiu!

— Ei, băiete, mi-a spus mie un moş care a fost paznic la închisoare pe vremea aceea, că Zdrelea i-a lăsat cu limbă de moarte să spună unui om cinstit: unde e comoara lui Carole. I-a dat şi o hârtie cu un plan de mergi şi pui mâna pe ea cât ai zice unu.

— Şi ai hârtia?

— E la mine la loc bun. Vrei să fii tovarăş cu mine la comoară şi să-mi ajuţi la săpat?

— Vreau!

— Pune mâna la inimă şi jură că n'ai să mă trădezi niciodată!

— Jur că n'am să te trădez niciodată!

— Bun. Când plecăm?

— Şi la noapte.., dar ce facem cu serviciul?

— Eh, trimitem vorbă că n'am putut merge. Parcă ce?.., crezi că după ce-mi voiu vedea galbenii ici la chimir, mă mai duc slugă lui Dârlugă? Da, altu-i necazul... Trebue să mai găsim încă unul, că blestemul comorii aşa spune, că galbenii trebuesc împărţiţi în trei părţi şi fiecare parte să dea slujbă plătită, din galbenii aceia, la trei biserici.

— Ei cine poate fi... Moroianu!

— Bun, Moroianu, că ştie şi carte mai multă, dar mai e o bubă...

— Care?

— Comoara nu poate fi scoasă decât de un copil fără nici un păcat, căruia i se cuvin şaptezeci şi şapte de galbeni, tot din comoară.

— Păi îl chemăm pe Vasilică, nepotul lui Moroianu.

— Bun măi, bun de tot! Ăla e copil cuminte şi a cam şi suferit cu piciorul cel rupt de dracul ăla al Oprii. Atunci deseară mergem la Moroianu şi potrivim tot ce trebue...

Pandrea cum a intrat în casă, a trântit jos legătura cu resturile de mâncare, ca şi când ar fi spus: „de acum la o parte cu slugăritul". Maria s'a uitat mirată la el şi a presimţit o schimbare în sufletul bărbatului, dar n'a zis nimic. Ştia doar că Pandrea începe singur dacă are ceva pe inimă.

A 8-a şi a 9-a şezătoare culturală-artistică a Cercului Cultural „Astra"-Braşovul-vechiu

Duminecă, 13 Februarie s'a ţinut a 8-a şezătoare culturală. D l dr. Valeriu Stinghe a vorbit despre bolile sociale: sifilisul, alcoolismul şi tuberculoza. Conferinţa a fost ascultată cu mare atenţiune şi cu un viu interes de toţi, mai ales în urma faptului, că în ultimul timp au fost mai multe cazuri de moarte de tuberculoză. Conferenţiarul a avut darul să expună subiectul în termeni populari şi să ilustreze fiecare afirmaţie cu exemple şi date precise, luate din mediul apropiat de noi.

Conferinţa a fost încadrată de un program artistic, frumos executat de micii şi drăgălaşii copii din clasa I-a şi a II-a primară, instruiţi de doamnele Maximilian şi Mateescu.

La terminarea programului preşedintele Cercului Cultural, d-l avocat dr. Cornel Voicu, a mulţumit călduros d-lui conferenţiar pentru sprijinul mare ce-l acordă Cercului şi-l roagă a ne păstra şi pe viitor aceeaşi solicitudine. Asemenea a mulţumit corpului didactic al şcolii primare No. 3, care totdeauna a îmbrăţişat cauza „Astrei" din Braşovul-vechiu, dându-i cel mai viu concurs.

Duminecă, 27 Februarie s'a ţinut a 9-a şezătoare culturală. A produs cea mai plăcută impresie faptul, că această şezătoare a mărit cercul sprijinitorilor Cercului Cultural. Pe lângă corul Cercului Cultural, condus de d-l profesor Marcel Budescu, programul artistic: recitări şi o piesă teatrală, a fost executat de elevii cl. V-a ai liceului „dr. I. Meşotă", şi elevele din cl. V-a a liceului de fete „Principesa Elena".

Conferinţa a fost ţinută de părintele profesor Gheorghe Grama dela liceul „dr. I. Meşotă". Subliniind sensibilitatea din trecut a Românilor din Braşovul-vechiu pentru toate problemele românismului, arată tendinţa Ungurilor de-a ataca pe Români nu numai pe plan politic şi social, ci în ultimul timp şi pe cei religios, lovind în credinţa noastră străbună. Faţă de aceste atacuri neserioase şi tendenţioase, bazate pe falsuri şi neadevăr pr. Grama a desfăşurat înaintea ochilor sufleteşti ai ascultătorilor, care au umplut sala până la ultimul loc, suferinţele grele, pe care le-au îndurat strămoşii noştri în curs de multe veacuri pentru alipirea lor la credinţa strămoşească. Vorba caldă a conferenţiarului, simţirea adâncă faţă de cele suferite de atâtea generaţii de Români, a mişcat până la lacrimi pe cei prezenţi, care şi-au manifestat deosebita lor recunoştinţă prin aplauze prelungite.

Adânca impresie lăsată de conferinţă a fost mărită de recitările patriotice şi de piesa „Mama" de M. Ştefănescu, jucată cu talent şi simţire de elevii şi elevele: Traian Popa, Marcel Stuparu, V. Lechinţeanu, M. Popescu, Emil Boca, A. Maxim, C. Gârbacea şi L. Mateescu.

Preşedintele Cercului Cultural, d-l dr. C. Voicu, a mulţumit tuturor celor care au contribuit la reuşita aşa de frumoasă a şezătorii de azi şi a subliniat deosebita bucurie ce o avem toţi faţă de lărgirea tot mai mare a cercului colaboratorilor şi sprijinitorilor noştri.

*

Duminecă, 12 Martie va conferenţia d-l dr. Miron Creţu, prim-medic al judeţului; programul cultural va fi executat de clasele V şi VI dela şcoala primară No. 3.

*

Duminecă, 19 Martie programul cultural şi artistic va fi executat de Societatea culturală „Locomotiva" de subt presidenţia d-lui inginer Schitea.

*

Sâmbătă, 25 Martie la ora 2 d. a. Cercul Cultural va da 2 reprezentaţii teatrale religioase în Sala Cinematografului „Astra", cu piesele: *Vomeşul şi Fariseul* şi *Ingerul păzitor*, subt conducerea d-lui Gheorghe Feraru, cântăreţ bisericesc.

Din sursă autentică!

Dacă vreţi să aflaţi adevărul, vă declaraţi mulţumit cu ceeace „se spune" despre ruperea logodnei dintre d-şoara A şi dl. B.? Apreciaţi şansele de reuşită ale unei afaceri, după ceeace se colportează, în bine sau în rău, în privinţa ei? Dacă vă satisfac informaţiuni în genul acesta, atunci e inutil să mai citiţi cele ce urmează.

Cine vrea să cunoască realitatea, acela nu acordă nici o atenţie „svonurilor" provenite din „surse cele mai bune", ci va căuta adevărul la „sursa autentică", informându-se la aceia care participă efectiv la desfăşurarea evenimentelor.

Cu alte cuvinte, dacă vreţi să ştiţi cum se va termina războiul acesta, sau care va fi aspectul păcii şi ce anume va insemna pacea pentru fiecare dintre noi, — şi, într'adevăr, cine dintre aceia care au o familie, care au copii sau o proprietate, nu ar dori să ştie lucrul acesta? — atunci trebue să vă formaţi singuri părerea d-voastră proprie.

Cântăriţi glasul Germaniei. Radio-ul german vă vorbeşte zilnic, din sursă autentică, în limba d-voastră proprie. Printr'o simplă învârtire de buton la aparatul d-voastră de radio, veţi putea afla lămurirea sensului şi a scopului ce-l are lupta noastră. Asigurarea culturii europene, crearea unei colectivităţi libere şi independente a popoarelor europene, acesta este scopul pentru realizarea căruia luptăm umăr la umăr. Clădită pe principiul proprietăţii private, a libertăţii de credinţă şi a independenţei naţionale, o Europă nouă trebue să se nască, apărată atât de încălcările unui capitalism străin de acest continent, cât şi de doctrina bolşevismului, care a transformat omul în maşină.

Dacă vreţi să aflaţi din sursă autentică ceeace înseamnă lupta aceasta şi cum va ajunge la sfârşit, atunci ascultaţi glasul Germaniei.

Ascultaţi zilnic emisiunile germane în limba română:
(Postul Dunărea 325,4 m = 922 Kilocicli)

LUNI 22[15] — 23[00]
Inceput vesel de săptămână
30 minute
de ritm şi distracţie

MARŢI 22[15] — 23[00]
Oglinda alpilor
revista actualităţilor politice, culturale, economice şi ştiinţifice

MIERCURI 22[15] — 23[00]
Cronica europeană

JOI 22[15] — 23[00]
Oglinda alpilor
(ca Marţea)

VINERI 22[15] — 23[00]
Vocea Reichului

SAMBATA 22[15] — 23[00]
Program variat

DUMINECA 22[15] — 23[00]
Mica noastră serbare de Duminică

Posturile Dunărea (325,4 m = 922 Kilocicli) şi Alpi (338,6 m — 886 Kilocicli) emit în fiecare seară „puntea sonoră", între orele 00[15]-1[00].

A.P.

APĂRAREA PASIVA

PE LÂNGĂ UNELTELE NECESARE APĂRĂRII PASIVE SE RECOMANDĂ CA POPULAŢIA SĂ FACĂ REZERVE DE ALIMENTE ŞI APĂ DE BĂUT. Cum apa obişnuită se alterează prin păstrare, singura apă nealterabilă este

APA MINERALĂ

Inzestraţi din timp adăpostul Dv. cu câteva sticle de apă minerală

PERLA sau BOHOLT

care le puteţi cumpăra la prima băcănie din apropierea Dv.

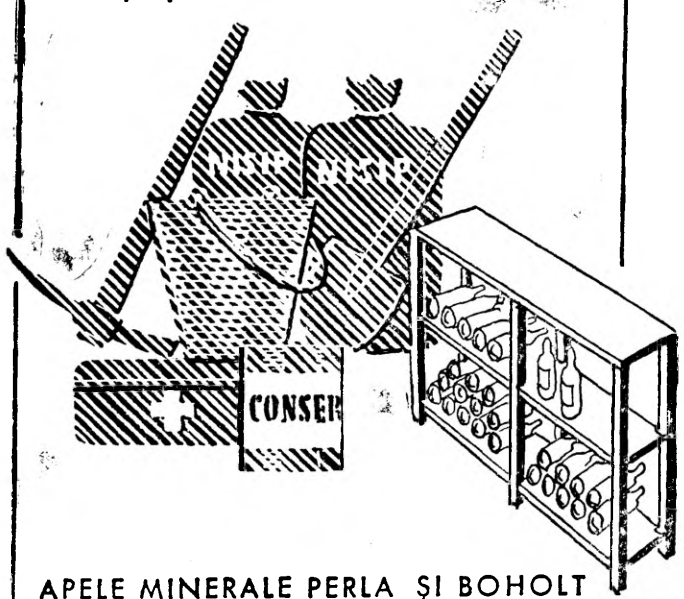

APELE MINERALE PERLA ŞI BOHOLT MENŢIN GUSTUL PLĂCUT CHIAR LA O DEPOZITARE INDELUNGATĂ

OF. REG. COM. 616/939 BRAŞOV

Parchetul Tribunalului Braşov

Cerere inregistrată la Nr. 2938/1944

Domnule Prim-Procuror,

Subsemnata Florica Cimpoeş născ. Hossu, domiciliată în Braşov, Str. Codrul Cosminului Nr. 82, refugiată din Comuna Lemniu, Jud. Someş, vă rog să binevoiţi a dispune îndeplinire formelor legale pentru reconstituirea actului de căsătorie.

Menţionez că subsemnata, de religie gr. cat., născută în anul 1907 Oct. 15, din părinţii Ioan şi Iulia Hossu, m'am căsătorit în faţa Ofiţerului stării civile din Comuna Râstoci, jud. Someş, la data de 24 Ianuarie 1928, cu soţul meu Ion Cimpoeş, de religie gr. cat., născ, în anul 1903 din părinţii Ştefan şi Paraschiva Cimpoeş.

Propun martori pe: Terezia Bud, din Braşov, Str. Tudor Vladimirescu Nr. 4 şi Butoi Iuliana, din Braşov, Str. Vânători No. 4.

Cu stimă
Florica Cimpoeş
prin C. Puiu, adv.

Nr. 2938
4 Martie 1944.

Noi, Primul-Procuror al Tribunalului Braşov,

In conformitate cu dispoziţiunile art. III. din Decretul Lege Nr. 4062/1940, referitor la reconstituirea actelor de stare civilă ale refugiaţilor, din 14 Decemvrie 1940, invităm autorităţile şi persoanele care deţin extrasul sau alte acte ori înscrisuri referitoare la actul a cărui reconstituire se cere prin petiţiunea de mai sus, să le depună de urgenţă la acest Parchet.

Prim-Procuror
A. Pinţea

Secretar
A. Vâlceanu

Parchetul Tribunalului Braşov

Cererea inregistrată subt Nr. 2997/1944

Domnule Prim-Procuror,

Subsemnata Cutoi Iuliana născ Zah, domiciliată în Braşov, Str. Vânători Nr. 34, refugiată din comuna Lemniu, jud. Someş, vă rog să binevoiţi a dispune îndeplinirea formelor legale pentru reconstirea actului de căsătorie.

Menţionez că subsemnata de religie gr. cat. născută în anul 1898 Aprilie 20, din parinţii Gheorghe şi Ana Zah m'am căsătorit în faţa Ofiţerului stării civile din comuna Râstoci, jud. Someş, la data de 20 Noemvrie 1928, cu soţul meu Vasile Cutoi de religie gr. cat., născut în anul 1903 din părinţii Alexandru şi Ileana Cutoi.

Propun martori pe: Terezia Bud din Braşov, Str. Tudor Vladimirescu Nr. 4 şi Florica Cimpoeşi Str. Codrul Cosminului Nr. 82.

Cu stimă:
Iuliana Cutoi

Nr. 2997/1944
4 Martie 1944.

Noi, Primul-Procuror al Tribunalului Braşov,

In conformitate cu dispoziţiunile art. III. din Decretul-Lege Nr. 4062/940, referitor la reconstituirea actelor de stare civilă ale refugiaţilor, din 14 Decemvrie 1940, invităm autorităţile şi persoanele care deţin extrasul sau alte inscrisuri referitoare la actul a cărui reconstituire se cere prin petiţiunea de mai sus, să le depună de urgenţă la acest Parchet.

Prim Procuror,
A. Pinţea

Secretar
A. Vâlceanu

Vând 10 căzi din foastăne de brad pentru fabricarea oţetului. Capacitatea à 1870 litri. Butoaie de stejar între 200-1300 litri. Amatorii se pot adresa: **Valeria Ganea**, Veneţia de jos jud. Făgăraş.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Informaţiuni

Abonamente de sprijin

General Dănilă Papp, Sibiu Lei 2500
Dr. Aurel Cojocariu, medic, Turcheş 1000
Leontin Pârvu, avocat, Bucureşti 1000
Lidia maior Navrea, Braşov 500

*

Adunarea dela Casina Română

Impresionaţi de suferinţele Fraţilor noştri, Românii Braşoveni au ţinut consfătuiri de mare importanţă în zilele de 8 şi 9 Martie a. c. în localul Casinei.

Ca şi la toate marile evenimente naţionale din trecut Braşovenii sunt de veghe la răscrucile istorice.

Asupra memoriului întocmit şi telegramelor de simpatie vom reveni la timpul potrivit.

*

Bonurile de rechiziţie se pot subscrie la Imprumutul Reîntregirii

Se aduce la cunoştinţa posesorilor de bonuri de rechiziţie, că în baza Decretului Nr. 394 publicat în Mon. Oficial Nr. 44 din 22 Februarie 1944, bonurile de rechiziţie de toate categoriile, emise de unităţile Armatei Române, dela 15 Martie 1939 şi până la data publicării acestei legi, se pot lichida după recontrolare şi recalculare, prin subscriere la Imprumutul Reîntregirii 1941.

In această categorie intră şi bonurile de rechiziţie, care se puteau lichida în numerar, însă care nu au fost achitate până la data de 1 Martie 1944, precum şi bonurile de rechiziţie care se puteau lichida în titluri ale Imprumutului Reîntregirii, în baza Decretului Lege Nr. 1702 şi Nr. 2233/1943 şi care nu au fost subscrise de titulari, în termenul legal, adică până la 15 Septemvrie 1942, fiind concentraţi, sau din alte motive.

Bonurile de rechiziţie vor fi depuse la Percepţiile în raza cărora domiciliază titularii bonurilor, până cel mai târziu la 30 Aprilie 1944.

Percepţiile fiscale vor elibera în schimb o adeverinţă oficială cu număr, care va fi restituită de titular, la primirea titlurilor de împrumut.

*

Şcoala de cadre la „Muncă şi Lumină"

In săptămâna dela 13—18 Martie a. c. se va ţine în localul Camerei de Industrie şi Comerţ, şcoala de cadre a Inspectoratului Regional „Muncă şi Lumină" Braşov, la care vor lua parte obligator şefii de Secţii dela toate intreprinderile din regiunea Braşov.

Şcoala va funcţiona în fiecare zi dela orele 15—18, după programul stabilit.

*

Declaraţiile de impunere

Se aduce la cunoştinţa intreprinderilor comerciale şi industriale, meseriaşilor şi profesioniştilor de orice fel, că termenul pentru depunerea declaraţiunilor pe exerc. 1944/945, conform Deciziei Min. de Finanţe Nr. 288 267-1944, se prelungeşte astfel:

Pentru contribuabili persoane fizice şi societăţi de persoane, până la 15 Martie 1944 inclusiv.

2. Pentru societăţile de capitaluri (Soc. pe acţiuni), până la 31 Martie 1944 inclusiv.

După această dată, orice declaraţie este tardivă, iar contribuabilii respectivi sunt pasibili de sancţiunile prevăzute de legea Contribuţiunilor Directe.

de **Mardare Mateescu**

Frontul diplomatic

Aspectele conflictului anglo-turc

sunt încă confuze, deoarece ministerul de externe britanic, d-l *Anthony Eden* refuză să facă precizări în Camera Comunelor asupra acestui eveniment, iar presa turcă păstrează un limbaj foarte măsurat, când tratează aceeaşi problemă.

Din şirul de telegrame care se ocupă cu relaţiile dintre Turcia şi Marea Britanie, desprindem faptul că orice livrare pentru statul turcesc a fost oprită şi că înseşi relaţiile de ordin diplomatic au fost reduse la minimum.

Pe de altă parte aproximativ 400 Englezi vor părăsi în curând capitala Turciei şi ştirea este cu atât mai semnificativă, cu cât Englezii în cauză sunt în majoritate instructori, experţi, tehnicieni şi mecanici care au lucrat în Turcia în baza acordului încheiat la vremea lui cu Marea Britanie. Lucrările de şosele intreprinse pe teritoriul turcesc şi în spre teritoriul turcesc încă au fost oprite.

S'a spus că s'ar putea prea bine ca noile planuri ale Angliei să prevadă o acţiune lipsită de concursul Turciei. Atunci s'ar explica această bruscă întorsătură de atitudine. Pe de altă parte însă, oricine îşi poate da seama că o acţiune engleză în sectorul balcanic nu poate conta pe succes fără ajutorul turcesc, fie că e vorba de acte politice, fie militare. S'ar putea deci, ca dreptatea să fie de parte lui „*Manchester Guardian*" care afirmă că aliaţii anglo-americani ar fi suferit o decepţie în aşteptările pe care le aveau faţă de Turcia şi atunci, presiunile care se fac ar fi oarecum explicabile. „*După intrevederea dela Cairo* — spune acest ziar englez — *se crede că Turcia ar putea să se hotărască să intre în războiu, la momentul potrivit, alături de aliaţi, sau cel puţin să le acorde acestora oarecare înlesniri. Dar Turcii menţin cu grijă neutralitatea şi susţin că furniturile de arme primite din ambele părţi, în virtutea acestei neutralităţi, sunt neîndestulătoare pentru un mare războiu, iar pretenţiunile ridicate de Anglia ar putea, cu sau fără voia lor, să-i antreneze în războiu şi Germania ar găsi totuşi bombardierele cu care să atace principalele centre turceşti,*"

Incheind ziarul explică astfel atitudinea Turciei: „*In fond, Turcii cred că războiul poate continua şi fără ei şi nu văd raţiunea unei intervenţii din partea lor*".

Marea adunare naţională turcă

ce s'a întrunit pentru prima oară după vacanţa de iarnă, a fost onorată cu prezenţa la şedinţă a preşedintelui republicei, d-l *Ismet Inonu*. La şedinţă au participat 450 parlamentari. Şedinţa a fost secretă şi a durat cinci ore. D-l *Menemencioglu*, ministrul de externe turc a declarat că tratativele anglo-turce s'au bazat pe politica externă a Turciei şi că Turcia nu caută să scape de obligaţiile sale, după cum se afirmă în presa britanică. Se crede că, înafară de aceasta au mai avut loc şi alte discuţii în legătură cu raporturile anglo-turceşti, citindu-se şi cifre privitoare la materialul de războiu livrat de Anglia.

O delegaţie turcă

după cum aflăm dintr'o scurtă ştire, se va duce la Londra pentru a discuta chestiunea livrărilor engleze de material de războiu. In acelaşi timp unele ştiri afirmă, că nu este de prevăzut o reluare a conversaţiunilor dintre Turci şi Englezi, decât în cazul când Turcia va prezenta propuneri satisfăcătoare pentru Marea Britanie.

Privitor la Spania

este reprodusă o ştire din presa engleză, după care în foarte scurt timp vor fi reluate convorbirile dintre Statele Unite, Anglia şi Spania.

Probema finlandeză

este desbătută cu mult interes în presa engleză, care acordă o atenţie deosebită desfăşurării acestei probleme.

Astfel, „*Times*" vorbind despre „*hotărîrea promptă şi fără echivoc pe care Finlanda ar trebui să o ia pentru a alege între o pace onorabilă şi calamităţile războiului*", face o serie de consideraţii în această privinţă. Vorbind despre forţele germane aflate pe teritoriul finlandez, ziarul spune că: „*nu va fi uşor să se forţeze predarea bastionului întemeiat acolo*".

In acelaşi timp presa finlandeză precizează că „*termenii fixaţi de Moscova sunt prea aspri*". In acelaşi sens a vorbit şi ministrul de externe al Finlandei d-l *Ramsay* în şedinţa Dietei dela începutul săptămânii acesteia. In cadrul unui larg expozeu d-sa a arătat că punctele formulate de Rusia nu pot constitui o bază de discuţii.

Presa germană

constatând în primul rând, că în jurul problemei finlandeze nu a intervenit niciun factor nou, observă că starea de nervozitate manifestată atât de Statele Unite şi Anglia, cât şi de Uniunea Sovietelor, denotă faptul că prin capitularea Finlandei şi nimicirea vechilor idealuri finlandeze nu se urmăreşte decât constituirea unei importante baze în acţiunea ce s'ar deschide împotriva Scandinaviei.

Despre cele două fronturi

a vorbit în obişnuita cronică săptămânală a radioului german d-l general *Dittmar*. Făcând abstracţie de ofensiva anglo americană în spaţiul aerian, a spus d-sa, nu este exclus ca primul atac al ofensivei din Vest să se producă în Est. D-l general Dittmar spune că atacul sovietic din sectorul *Sepetovca* trebue privit ca o incurajare adresată Englezilor şi Americanilor pentru a începe cât mai curând frontul al doilea. Dar aceste operaţiuni combinate la Vest şi Est nu sunt ceva surprinzător pentru conducerea germană, existând convingerea că atât aceste cerinţe grele cât şi altele mai grele, vor putea fi înfrânte cu siguranţă de conducerea germană.

Predarea flotei italiene

repartizată Sovietelor, se va face la Malta. In acest scop echipagiile ruseşti necesare vaselor au pornit la drum. O parte din aceste vase vor staţiona la Alger, iar altele în diferite porturi din Africa de Nord. *Bogomolov*, ambasadorul sovietic la Alger, a declarat în cursul unui banchet că „*în curând vom prelui împreună apărarea spaţiului mediteranean*".

Supuşi germani din America

şi supuşi francezi au sosit prin Lisabona la San Sebastian, în Spania, venind din America. Ei ocupă trei trenuri speciale şi au fost salutaţi la sosire de reprezentanţii autorităţilor spaniole şi diplomaţii ţărilor lor.

Din Argentina se anunţă

că ministrul de externe al actualului guvern, comentând ruperea relaţiilor diplomatice dintre Washington şi Buenos Aires, a declarat că totuşi guvernul va menţine politica externă stabilită de generalul Ramirez.

Situaţia pe fronturi

Pe frontul din răsărit

se acordă atenţiunea luptelor ce au loc în sectorul Nord-*Tarnopol* şi *Proscurov*. Aci sunt folosite forţe considerabile şi cantităţi foarte mari de material de războiu. Luptele sunt grele şi schimbătoare. In ultimele trei zile au fost nimicite nu mai puţin decât 357 tancuri sovietice.

La Sud-Vest de *Crivoirog*, continuă lupte aprige cu puternice forţe inamice, care au pătruns prin liniile noastre. Prin contra-atacuri, au fost recucerite unele poziţii pierdute în mod trecător. Atacurile date cu forţe noi de către sovietici au fost respinse cu mari pierderi pentru inamic.

Alte atacuri sovietice, în regiunea *Berezina-Nipru* au fost deasemenea respinse. Lupte grele se dau pe autostrada *Smolensk-Orsa* şi în sectorul *Narva*, unde artileria funcţionează cu intensitate, sdrobind mişcările şi bazele de plecare sovietice.

Pe frontul italian

numai acţiuni ale artileriei cu tragere lungă, care a bombardat *Nettuno* şi a incendiat un cargobot inamic.

———

„GAZETA TRANSILVANIEI"

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacţia şi Administraţia
BRAŞOV
B-dul Regele Ferdinand No. 12
Tl. 1513

Abonamentul anual Lei 400
Autorităţi şi Societăţi Lei 800
Membrii „Astrei" din comunele jud. Braşov şi refugiaţii săteni din Ardealul de Nord Lei 200

Tipografia „ASTRA" Braşov, Str. Lungă Nr. 1